

ALLERS PÅ TUR: Vi er på vei til Ulla fyr. Fotograf Siv-Elin til venstre og journalist Kristine.

SERIE
Norske
ferie-
perler

Opplev naturen på Sunnmørsøyene:

På sykkelstur I HAVGAPET

Hurtigbåten fra Ålesund har satt oss av på kaia. Syklene er med, og i sekken ligger nisten. Nå legger vi i vei. Haramsøy og Flemsøy – her kommer vi!

TEKST: KRISTINE GRØNHAUG FOTO: SIV ELIN NÆRØ

Hurtigbåten bruker førti minutter til Haramsøy, som ligger nord for Ålesund. Nærmere bestemt i Haram kommune i Møre og Romsdal. Klokken er rundt tolv på formiddagen. Solen steker, men vinden er svalende, og vi har luftige sommerkjoler på. Vi legger lekende lett i vei på asfalten.

På båten kjøpte vi svele med smør og sukker på. Men det er ikke nok: Magen gir melding om at lunsjpausen må komme nokså snart, skal vi klare strabasene som ligger foran oss. Vi skal sykle for å utforske Haramsøy og Flemsøy/Skuløy. Vi trenger den energien som ost og skinke gir. For ikke å

snakke om sjokoladen. Vi planlegger å spise nisten på rullesteinsstranden i naturreservatet Vesteviken.

NÆRGÅENDE KU

Veien går rett fram et godt stykke, helt til den deler seg ved et hvitt hus. Skulle vi ta til venstre eller høyre her, tro? Vi velger venstre. Men der er det ingen rullesteinsstrand; bare jorder og hus. Vi svinger inn på et gårdstun, banker på en dør. Svaret kommer på klingende sunnmørsk – det var den andre veien vi skulle ha tatt. Vi snur – med en illsint bikkje i hælene.

Vi sykler så langt det er mulig på humpete småveier, til vi kom-

mer til en port. På den andre siden beiter tjue-tretti kyr. Her må vi legge fra oss syklene og ta beina fatt. Vi går i sikksakk mellom kurukene – inn i naturreservatet Vesteviken, som ble opprettet i 2002.

På et informasjonsskilt kan vi lese at naturen har formet dette landskapet over lang tid. For 12 300 år siden trakk isen seg tilbake, og strandområdet ble isfritt. På grunn av tyngden av iskapen, ble landet presset ned. Da isen forsvant, fulgte havet etter og nådde opp til 40 meter over dagens sjønivå på Haramsøya. Bølgene arbeidet tålmodig og formet gjennom tusenårene om de opprinnelige moreneavsetningene.

Resultatet ble den stranden som ligger der i dag.

At naturvernområdet brukes som beitemark for kyr, er bare bra. Det har blant annet påvirket vegetasjonen og hindret at området gror igjen.

Kua står og glør på oss som kommer gående. Kan den svarte kua finne på å sette etter oss, tro? Best å berolige den: «Så ja, så ja. Snille kua...». Den kommer litt nærmere. Strekker hodet fram som for å lukte på oss med sin blanke mule.

KLAR FOR PIKNIK

Vi nærmer oss sjøen. På grus- og rullesteinsstranden ligger det små og større dammer som solen spei-

ler seg i. Gress- og planteartene som vokser her blir alle i varierende grad påvirket av sjøvann.

Vi klatrer over digre steiner. På den blå himmelen flyr fuglene. Vesteviken naturreservat er en del av et større sammenhengende beiteområde for sjøfugl og sjøpattedyr. I nord grenser verneområdet til et sjøfuglreservat, som ble etablert i 2010.

Det er lavvann, og på den nesten tørre havbunnen ligger tangen og glitrer. Tanken på å bade før lunsj er fristende, men etter å ha prøvd en stund skjønner vi at det er vanskelig å komme seg langt nok ut. Steinene er skummelt glatte å klatre på.

Piknikplassen blir på en stein.

Duken brettes ut. Vi spiser mens vi ser utover havet. Og over på et Ulla fyr i miniatyr.

– *Gleder meg til å bade. Når skal vi gjøre det, egentlig?*

– *Etterpå. Når vi kommer til Sandvikstranden på Flemsøya.*

– *Håper vi kommer dit før det blir mørkt.*

– *Det blir ikke mørkt her nå.*

SKARV OG VÆR

Ytterst på et nes står en liten flokk skarver. I motsetning til annen fugl, har ikke denne arten oljedekte fjær som holder vannet ute. Derfor står de ofte med vingene ut – til tork. Skarven ser svart ut på avstand, men har egentlig en grønnmetallisk farge på fjærene.

Vi har lest litt om skarven, blant annet på hjemmesiden www.flora-skolen.no. Før i tiden varslet skarven død og ulykke. Når den dykket ned for å finne føde, kunne den med sin lange hals og sine raske bevegelser minne litt om et sjøuhyr. Når den satt med vingene til tork, ligner den litt på et kors.

Men for fiskerne har den i folketroen fungert som et værmerke: Om den satt med vingene utstrakt, ble det tatt som et merke på tørrvær. Fiskeren kunne rope mot skarven: «*Er det gråvær?*» Jakob, tork vingene dine!» Dersom skarven da løftet vingene eller holdt dem oppe, ville det bli solskinn. Om skarven fløy høyt over sjøen, ville det bli storm. Fløy den

GEITRAMS: Naturreservatet er vilt og vakkert.

NESTEN OPPE: Det er litt tungt å trille sykkelen oppover i varmen, så det må en del pauser til. Men snart er vi på toppen av fjellet Mannen.

Nyttig å vite

● **Slik kommer du deg dit:** Ta Norled-båt fra kaia i Ålesund til Haramsøy, www.norled.no, telefon: 51868700.

● **Haramsøy og Flemsøy/Skuløy:** To av flere øyer som ligger i Haram kommune. Alle har de storhavet som nabo og en fantastisk natur å by på. For å planlegge turen, se de lokale fergeselskapenes ruter: www.fjord1.no og www.tide.no.

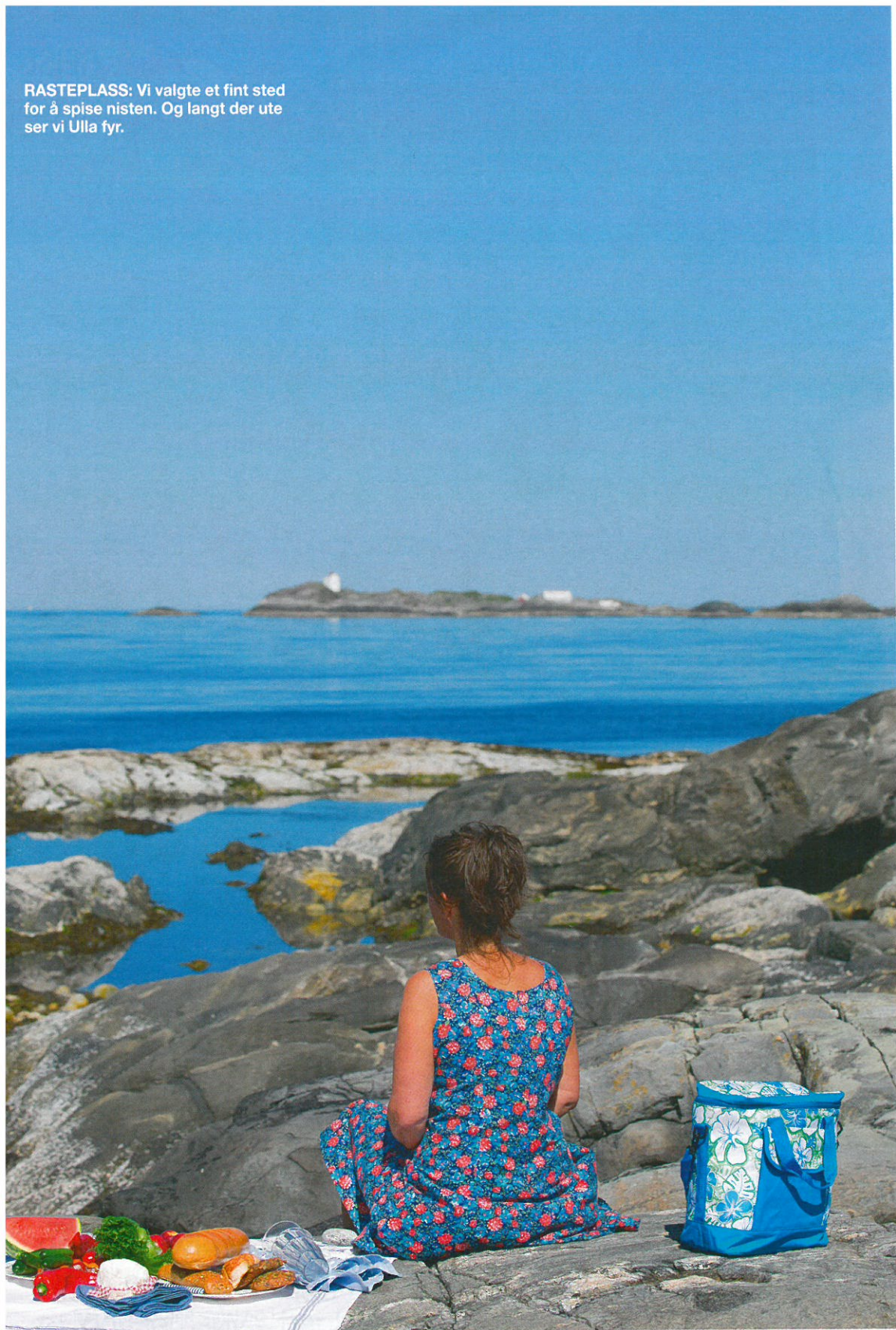
● **Her kan du bo i Ålesund:** **Hotel Brosundet** (www.brosundet.no) i Apotergata 5 har moderne interiør, men har bevart den gamle sjarmen. **Quality Hotel Waterfront** (www.nordicchoicehotels.no) i Nedre

Strandgate 25–27. Hotellet er moderne – men består av tre bevaringsverdige bygg, så historien sitter i veggene.

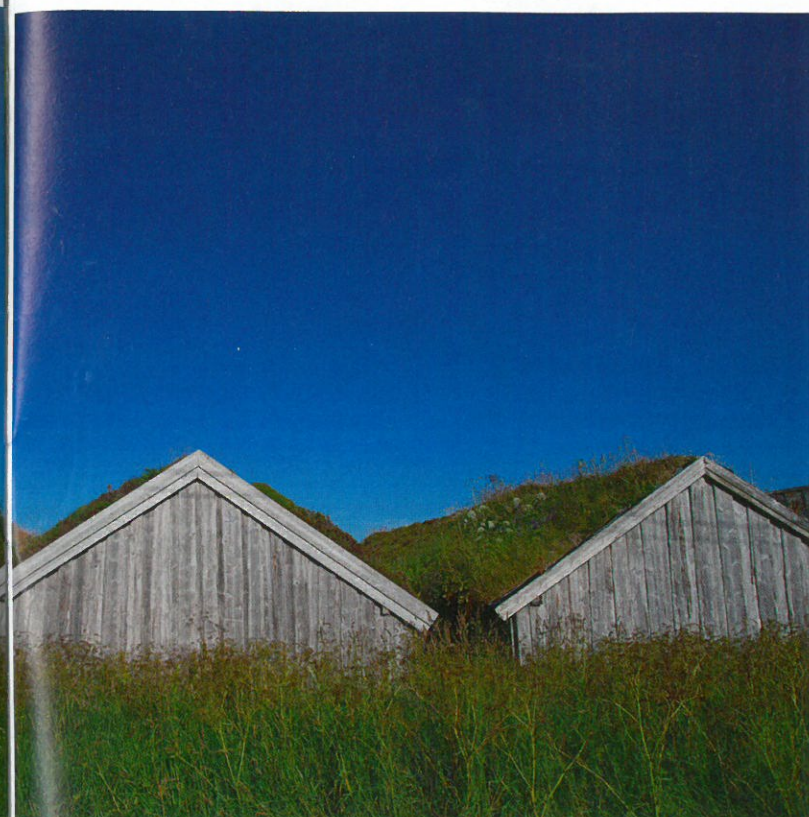
● **Her kan du spise:** I Molo-veien 22 i Ålesund ligger **Teaterfabrikken** i den ene enden av gaten. Her serveres både mat og show. Kelnere og hovmes-tere underholder ved bordene. I Hotel Brosundet ligger **Restaurant Maki** – kjent for sin gode sjømat.

● **Ferske reker:** Kjøp reker av en lokal fisker på havna, og sett deg der og kos deg i sommersola. På www.surofi.no kan du lese når båtene kommer til kaia med ferske reker.

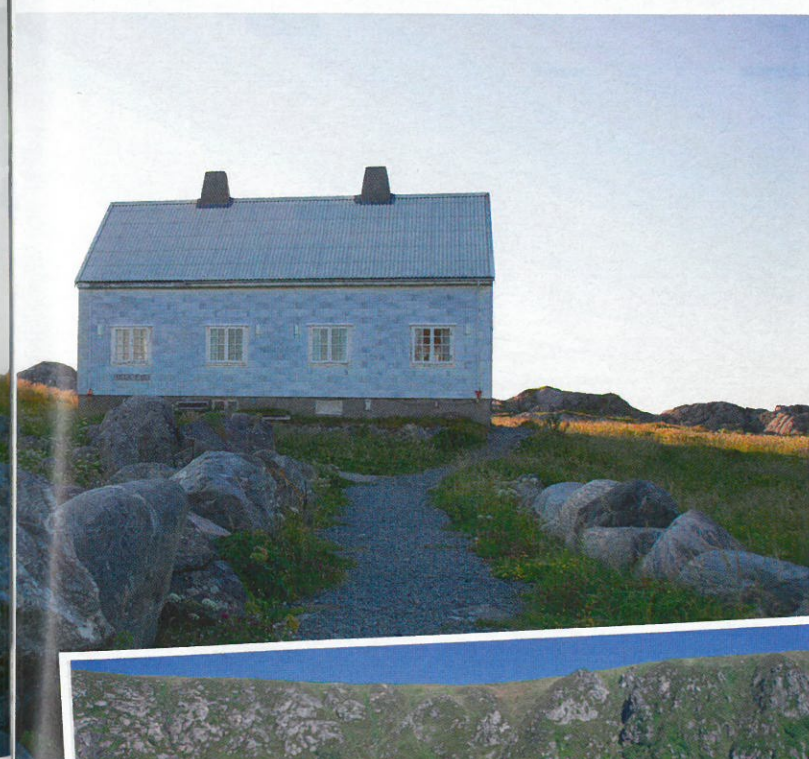
FRUKTBART LANDSKAP: Også på fjellet er det dyrket mark.

VÆRBITT OG VAKRE: Heldigvis tar noen vare på de gamle båthusene.

KAN LEIES FOR OVERNATTING: Fyrmesterboligen ved Ulla fyr.

VIL HILSE PÅ: Denne kua er ikke farlig likevel.

derimot lavt, ville det bli stille og godvær.

MANNEN MÅ BESTIGES

Planen er å sykle over fjellet Mannen, som er 347 meter høyt. Vi vil komme oss til den andre siden av Haramsøy. Der skal vi videre over Ullasundbrua, til Flemsøy/Skuløy – og et bad på sandstranden.

Duk, plastglass, kniver og matrester pakkes ned i sekken. Vi tar

farvel med skarven, og går tilbake over dammer og jorder. Syklene ligger der vi forlot dem ved steingjerdet, og etter en stund ruller hjulene på den behagelig asfalterte hovedveien.

Ved et grått hus tar vi til venstre og inn på en grusvei. Og der ligger fjellet. Med en tydelig sikk-sakk-vei i fjellsiden.

– Det der er nok veien til toppen. Ser bratt ut.

Det er like greit å hoppe av sykkelken med det samme. Her må vi gå og trille.

Vi skal ikke gå lenge før utsikten er fin: Langt der nede ligger grønne jorder, gårder og hus. Vi ser ut over himmel og solglitrende hav. Hører lyden av en traktor i det fjerne. Snart må vi hvile, og stopper der trærne gir skygge. Nå hører vi bare vår egen pust og bladenes sus.

VAKKERT PÅ TOPPEN

Det går videre oppover. Solen steker. På hver side av veien vokser blåklomme, tiriltunge, geitrams, strå, rød- og hvitklover og lyng.

– Opp, opp – dette er rene Trollstigen. Se! Der borte står en benk.

– Ja, la oss sette oss der litt.

Humla surrer. Vi ser over på grønne fjell. Sunnmørsalpene – med snø på toppene. Over oss svever to fugler.

OVER VANN: For å komme til Ulla fyr, må vi sykle over en liten bru. Fotograf Siv-Elin er klar.

KARIBIA PÅ SUNNMØRE: Deilig hvit sand, klart vann og passe badetemperatur etter at vi har krysset Ullasundbrua til Flemsøy/Skuløy.

Leie sykkel?

På Sommerkontoret er det et lite sykkelutleie. Dronning Sonjas Plass, Ålesund. Telefon: 70 11 44 30 E-post: post@62.no. Du kan også leie sykler hos Actin, ved å ringe: 92095745 eller sende en mail til: stein.magne@actin.no. Du kan også ta kontakt med turistkontoret i Ålesund: 70163430 eller info@visitalesund.com

IDYLLISK: Rett før vi sykler over Ullasundbrua, legger vi merke til husene som speiler seg i vannet.

HIMMEL OG HAV: Landskapet er vakkert sett fra fjellet Mannen.

NATURVERN: Gjennom en port, og vi er inne i naturreservatet Vesteinviken.

– Det må være ørn! To stykker!
– Lurer på hvordan det føles å sveve i stillheten der oppe?

På toppen er veien så steinete at det også her er vanskelig å sykle. Og nå er det naturlig å tenke:

– Hvorfor valgte vi egentlig veien over fjellet? Når det går en flat asfaltvei rundt hele øya?

– Godt spørsmål. Ingen tvil om at vi tar asfaltveien tilbake.

– Men det er tross alt vakkert her oppe.

– Ja, men hvis noen spør, vil jeg anbefale dem å ikke ha med seg sykler over fjellet. Skal de over her, bør de heller satse på en fottur.

ENDELIG BADING

Nå bærer det nedover – så steinspruten står. Bremsene hviner

som jamrende katter, og vi har et stille håp om å unngå punktering. Men det går bra! Endelig er vi nede på den kjære, kjære asfalten.

Vi tar en svipptur over en liten bru, til Kvernholmen. I veien ligger det en beskjed som er skrevet med småstein: «Vi har gått for å fiske!» Skitt fiske! Kanskje får de lyr og makrell.

Vi setter fra oss syklene, og går gjennom en liten port – som skal sørge for at de fire geitene som gresser på Kvernholmen ikke stikker av. Der er fyrmesterboligen. Og litt lenger ut, med brytende sjø fra storhavet på utsiden, står Ulla fyr. Som vi så fra rullesteinsstranden.

Takket være foreningen Ullafyrets venner, kan man leie fyrmes-

terboligen for overnatting (www.ullafyr.com). I perioder er det også åpen fyrkafé.

Vi sykler tilbake til hovedveien. Kveldssola varmer de gamle, grå båtusenene med skiferstein og gress på taket. Ved en liten brygge ligger noen småbåter. På den andre siden av sjøen speiler husene seg i den speilblanke sjøen.

Ullasundbrua er 180 meter lang, og krysser Haramsundet mellom Haramsøy og Flemsøy/Skuløy. Vi sykler over brua. Så tar vi veien til venstre, og følger den til vi kommer til en grusvei.

Og endelig er vi på stedet vi har drømt om: Sandstranden. En prøvende hånd i det klare vannet, og vi tror at det må minst være tjue grader. Det passer veldig godt til en svett og sliten kropp. Vi hiver oss uti det blå.

– Hva er egentlig klokken?

– Omtrent åtte!

– Hurtigbåten!

I en vill fart: Av med badedrakten – på med kjolen. Vi kaster oss på syklene. Kjører så fort vi kan tilbake til kaia på Haramsøy. Dagens siste hurtigbåt går klokken 22.25.

Og vi rekker det akkurat!

NESTE UKE: Opplev Route 26 i Trøndelag